
Lars Leksell – stereotaksiens far

ANMELDELSER

BENTE S. SKEIE

bsai@helse-bergen.no

Dr.med. og ph.d.

Nevrokirurgisk avdeling, Haukeland universitetssjukehus

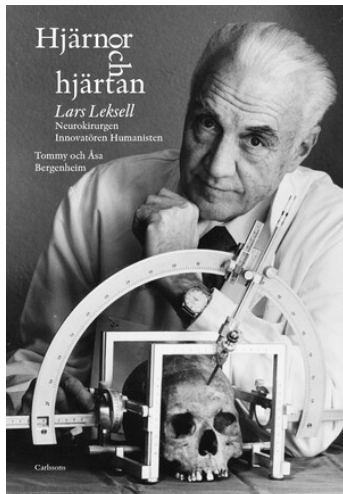
Tommy Bergenheim, Åsa Bergenheim

Hjärnor och hjärtan

Lars Leksell Neurokirurgen Innovatören Humanisten. 342 s, ill. Stockholm:
Carlsson Bokförlag, 2021. Pris SEK 260

ISBN 978-91-890-6350-1

Boken henvender seg til nevrokirurger, spesielt gammaknivskirurger, og den som er interessert i medisinsk historie. Også ikke-medisinere vil kunne ha glede av denne biografien om den verdenskjente svenske nevrokirurgen Lars Leksell.

Boken er bygget opp kronologisk og beskriver Leksells liv fra hans fødsel i Fässberg, Sverige i 1907 frem til hans død i Sveits i 1986. Boken er rikt illustrert med fotografier, hans innovasjoner og avisutklipp. Teksten er detaljert og

faglitterær med over 650 referanser.

Forfatterekteparet er professor emeritus i henholdsvis nevrokirurgi og pedagogikk, og Tommy Bergenheim har som nevrokirurg brukt Leksells nyvinninger. Sammen gir de leseren en i overkant grundig beskrivelse av livet til Leksell, inkludert historier om forfedre, foreldre, kjærester, ektefeller, den dypt elskede Ludmilla, barn og kollegaer. Vi får innsyn i oppvekst, utdanning og privatliv, i tillegg til hans yrkesaktive liv som nevrokirurg, forsker og innovatør. Alt farges med historiske detaljer.

Leksell er perfektjonist og jobber utrettelig med å forbedre nevrokirurgien for å minimalisere det kirurgiske traumet. Han elsker det estetisk vakre, men også fart, biler, motorsykler og båter. Han er lidenskapelig i sitt forhold til kvinner og opptatt av etikk og menneskelivets ukrenkelige verdi. Forfatterne formidler hvordan en rekke tilfældigheter styrer valg av karriere, forskning og hvilke kvinner som dukker opp i hans liv. Leseren får kjennskap til innovasjoner langt forut for sin tid, som fartsmålere i private biler for å forebygge hodeskader, bruk av fluorescens i tumorkirurgi og sag ved åpning av skallen, Leksell tang, stereotaktisk ramme samt utviklingen av strålekirurgi frem til gammakniv.

Boken avsluttes med et sitat fra Leksell: «Inte ge upp. Om man finner mig skal man åtminstone kunna finna mig på väg». Leseren forstår at nettopp hans evne til ikke å gi opp, entusiasmen, den stadige søken etter å bli bedre, erkjennelsen av viktigheten av forskning og samarbeid førte til at Leksell ble en av verdens mest kjente nevrokirurger og har gitt Sverige en særskilt plass i nevrokirurgiens historie.

Boken er vel verdt å lese. Forfatterne lykkes i å beskrive Leksell i «kjøtt og blod», men detaljene om forfedre og de mange referansene krever leserens fulle konsentrasjon. En kunne kanskje utelatt noe av dette og likevel unngått en ren heltehistorie.

Publisert: 3. september 2021. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.21.0518
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.